

23121 - MERCAT LABORAL

1. INTRODUCCIÓ. Les transformacions recents de l'economia i dels mercats de treball. Trets principals. Els "trenta anys gloriosos" i els "vint decebedors". El cas espanyol. Els problemes de l'atur i de la desigualtat. Perspectives. La situació a Espanya.

PRIMERA PART - ELS FACTORS DE TRANSFORMACIÓ ESTRUCTURAL DE L'OCUPACIÓ.

2. ELS DETERMINANTS DEL NIVELL D'OCUPACIÓ. La demanda de treball com a "demanda derivada". Determinants macro i microeconòmics. La demanda de productes. Els efectes de la tecnologia sobre el nivell d'ocupació: impactes negatius i "efectes compensadors". Els efectes de la "globalització econòmica" sobre la demanda de treball.

3. L'ESTRUCTURA SECTORIAL DE L'OCUPACIÓ. El concepte d'"ocupació". La divisió tri-sectorial de les activitats econòmiques. Els grans trets de l'evolució sectorial de la producció i l'ocupació. Taxes d'ocupació, creixement econòmic i benestar.

4. L'AGRICULTURA. Caiguda i diversificació de l'ocupació agrària. El canvi tècnic i l'ocupació a l'agricultura. Polítiques agràries i ocupació.

5. LA INDÚSTRIA. Creixement i crisi de l'ocupació a les indústries manufactureres. Industrialització i creixement econòmic. Les "Lleis de Kaldor". Especialització i tipologia de les indústries manufactureres. El "cicle de vida del producte", el canvi tècnic i la competència internacional. Polítiques industrials i ocupació.

6. ELS SERVEIS. Els serveis: definició i tipologia. El creixement de l'ocupació als serveis. Factors explicatius. El paper del sector públic. Els determinants de la demanda de serveis. Tecnologia i producció de serveis. Cal un "política de serveis"?.

7. LES ESTRUCTURES OCUPACIONALS. L'evolució de l'ocupació segons ocupacions i nivells de qualificació. Les causes del "canvi ocupacional". Canvi estructural, sistemes d'organització del treball i ocupacions. Canvi ocupacional i demanda de qualificacions. Les previsions de necessitats de mà d'obra.

SEGONA PART.- ELS SALARIS I EL NIVELL DE VIDA DELS TREBALLADORS.

8. SALARIS MONETARIS I SALARIS REALS. Evolució del nivell general de salaris. Salaris i cost de la vida. L'evolució dels salaris i la situació dels mercats de treball. Salaris reals i productivitat. Salaris i costos laborals. Costos laborals i competitivitat de l'economia. Les relacions entre salaris, inflació i atur.

9. LES DIFERÈNCIES DE SALARIS. Les diferències ocupacionals de salaris. Evolució a llarg i a curt termini. Principals determinants: la teoria del "capital humà"; altres factors explicatius. Diferències salarials i característiques personals dels treballadors: els problemes de "discriminació salarial".

10. NEGOCIACIÓ COLLECTIVA, SINDICATS I SALARIS. Influència dels sindicats en la dinàmica salarial. Models de sindicalisme, estructura i cobertura de la negociació col.lectiva. Efectes sobre l'evolució del nivell i de l'estructura dels salaris. El debat sobre el "neo-corporativisme".

11. LES POLÍTIQUES DE SALARIS. Les modalitats de intervenció pública en la dinàmica salarial. Efectes de les "polítiques de salaris". Concertació social i polítiques de salaris a Espanya. Salaris i impostos. Salaris directes i "diferits".

12. DISTRIBUCIÓ DE LA RENDA I SALARIS. La distribució funcional i personal de la renda. Renda nacional, salaris i beneficis. Evolució a llarg i a curt termini. Determinants. L'evolució de la distribució personal dels salaris. El problema dels "salaris baixos". Les polítiques de "salaris mínims".

AVALUACIÓ: El curs s'avaluarà per un examen final. Durant el curs es proposarà la realització d'exercicis (exàmens) voluntaris, per cada part del programa, els resultats dels quals es tindran en compte si milloren la nota final.

Referències bibliogràfiques:

A. Llibres de Text:

Els principals llibres de text d'economia laboral disponibles en castellà son:

F. Ray MARSHALLI, Vernon M. BRIGGS Jr., i Allan G. KING, Economía Laboral: Salarios, empleo, sindicalismo y política laboral, Ministerio de Trabajo y Seguridad Social, Madrid, 1987 (edició original de 1.984).

Daniel S. HAMERMESH i Albert REES, Economía del Trabajo y los salarios. Alianza Universidad Textos, Alianza Editorial, Madrid, 1984 (edició original de 1.984).

Campbell R. McCONNEL i Stanley L. BRUE, Economía Laboral, McGraw-Hill, Madrid, 1997 (traducció de la quarta edició anglesa publicada l'any 1996).

B. Lectures complementàries:

Per cada part del programa es facilitarà una llista detallada de lectures complementàries, així com altres materials que permetin treballar més a fons cada tema, assegurant els lligams entre teoria i pràctica.

Algunes referències generals que s'utilitzaran són:

1a. PART:

Daniel BELL, El advenimiento de la sociedad postindustrial, Alianza Universidad nº 149, Alianza Editorial, Madrid, 1976 (edició original de 1.973).

Michael J. PIORE i Charles F. SABEL, La segunda ruptura industrial. Alianza Universidad nº 642, Alianza Editorial, Madrid, 1990 (edició original de 1.984).

Jonathan I. GERSHUNY i Ian D. MILES, La nueva economía de los servicios. La transformación del empleo en las sociedades industriales. Ministerio de Trabajo y Seguridad Social, Madrid, 1988 (edició original de 1.983).

OCDE, Ajuste estructural y comportamiento de la economía, Colección Informes OCDE n º34, Ministerio de Trabajo y Seguridad Social, Centro de Publicaciones, Madrid, 1990 (edició original de 1.987).

Revista de Economía y Sociología del Trabajo, numero 19/20, març-juny 1993, monogràfic sobre "Cambio tecnológico, empleo y mercado de trabajo", Ministerio de Trabajo y Seguridad Social, Centro de Publicaciones, Madrid.

Revista de Economía y Sociología del Trabajo, numero 21/22, setembre-desembre 1993, monogràfic sobre "Clasificación profesional y movilidad", Ministerio de Trabajo y Seguridad Social, Centro de Publicaciones, Madrid.

2a. PART:

Alvaro ESPINA, Lluís FINA i Felipe SAEZ (comps.), Estudios de Economía del Trabajo en España II. Salarios y política de rentas, Ministerio de Trabajo y Seguridad Social, Centro de Publicaciones, Madrid, 1987, 1204 pp.

José Luis GARCIA DELGADO (Director), Lecciones de Economía Española, 3ª Edición, Editorial Civitas, Madrid, 1997.

Alberto MEIXIDE (comp.), El mercado de trabajo y la estructura salarial, Ministerio de Trabajo y Seguridad Social, Madrid, 1988.

Michael J. PIORE (comp.) Paro e Inflación. Perspectivas institucionales y estructurales, Alianza Editorial, Madrid, 1983 (edició original de 1.979).

Revista de Economía y Sociología del Trabajo, numero 25/26, setembre-desembre 1994, monogràfic sobre "El coste del Factor trabajo", Ministerio de Trabajo y Seguridad Social, Centro de Publicaciones, Madrid.

C. Altres referències útils:

Samuel BENTOLILLA i Luis TOHARIA, Estudios de Economía del Trabajo en España III: El problema del paro, Ministerio de Trabajo y Seguridad Social, Centro de Publicaciones, Madrid, 1991, 1376 pp.

Comisión Europea, El empleo en Europa, informe anual, Oficina de Publicaciones Oficiales de las Comunidades Europeas, Luxemburgo, diverses edicions.

Consejo Económico y Social, Economía, Trabajo y Sociedad. Memória sobre la situación socioeconómica y laboral en ....., Madrid, diverses edicions.

Faustino MIGUELEZ i Carlos PRIETO (Eds.), Las relaciones laborales en España, Siglo XXI de España Editores, S.A., Madrid, 1991, 435 pp.

OCDE, Perspectivas del Empleo, Informe anual, Ministerio de Trabajo y Seguridad Social, Centro de Publicaciones, Colección Informes OCDE, diverses edicions.

Luis TOHARIA (comp), El mercado de trabajo: Teorías y aplicaciones. Alianza Universidad Textos, Alianza Editorial, Madrid, 1.983.